

Előfizetési ár:

Egy évre — — 4 forint.
Fél évre — — 2 forint.
3 hóra — — 1 forint.
1 hóra — — 40 krajc.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal a „Csongrád” könyvnyomdájában,
(Schwarz Ignác-féle ház)
hova a kéziratok és előfizetési pénzek is küldendők.

CSONGRÁD

TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP.

Hirdetési díjak:
Egy hasábos sor egyszer beiktatása 10 kr., két hasábos 20 kr., három hasábos 30 kr. Legalább háromszori közlésnél a fele díj számítatik. Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyiltérben

minden egyes sor 20 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Kéziratok visszaszadására nem vállalkozik a szerkesztőség

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő:

CSONGRÁDI GÁBOR.

EGYES SZÁM ÁRA 10 KRAJCZÁR

Csongrád, 1890. márcz. 16.

A mit előre láttunk s lapunk 8-ik számában megjósoltunk megtörtént. A csongrádi községi párt közlönye a „Tiszavidék” f. hó 9-én megjelent száma hozsannát zengett a Csongrádon 1. hó 6-án megejtett községi képviselő választás eredménye fölött.

S úgy tüntette azt fel, mint a községi párt, s annak feje Réti Ferencz ellen a „Csongrád” 7-ik számában felhozott állítólagos rágalmakra (?) Csongrád város közönségének józan és értelmes része által adott cáfolatot.

A „Tiszavidék”-nek ezen az igazsággal merőben ellenkező állítása kényszerít bennünket arra, hogy a községi párt keletkezésének történetével, s e párt viselt dolgaival újból és részletesen foglalkozzunk.

Hogy igaz-e? amit Réti Ferencz s társai a községi párt megalakítása céljából általuk rendezett gyűléseken vitattak, mintha t. i. a város ügyei addig nem elég gondal kezeltek, vagy épen elhanyagoltattak volna azt a közügyek elintézésében, a községi párt uralomra jutásáig, elért eredmények, — s hogy viszont a községi párt beváltotta-e a népnek tett ígéretét, azt a községi párt uralma alatt létesült tények, — bizonyíthatják csak kétségtelentül.

Lássuk tehát a tényeket. És pedig, hogy hosszadalmasak ne legyünk csak a rendezett tanács megszűntetése, s a nagy községi előjárásnak 1880-ik elején történt felállítása óta létesült tényeket, s azok eredményeit vegyük csak tekintetbe.

Jóformán, alig kezdte meg a nagyközségi előjáráság működését, már is egy megdöbbentő esemény zavarta meg Csongrád város közönségét. Csongrád város közgyűlése ugyan is, 1879. évi augusztus 21-én s folytatva tartott üléséből Szvoboda Ferenc indítványának elfogadása nyomán, az iránt intézett felterjesztést a közmunka és közlekedésügyi miniszteriumhoz, hogy az állam Csongrád város éjszakai partjai állandó biztosítására, tervet készítetvén, azt Csongrád város némi hozzájárulása mellett, állam költségén hajtassa végre.

Ezen felterjesztés nyomán a miniszterium a tervet még az 1879. év telén el készítette ugyan, de nemcsak hogy a tervnek az állam költségén végrehajtását nem rendelte el, hanem 4672/1880 sz. a. még a tervkészítésből felmerült költségeket is a város által rendelte megtéríteni.

Ily körülmények között már mindenki reményét veszti, csak Szvoboda Ferencz ügyvéd nem. Aki a követelt költségek elengedése s a tervezetnek az állam költségén leendő végrehajtása érdekében újból felterjesztést indítványozott, s azt nemcsak elkészítette, s illetékes helyén benyújtotta, hanem mindazokat, kiknek kezén az ügy megfordult — ezek között magát a minisztert s az államtitkárt is — ismét és ismét informálta, szóval a felterjesztés kedvező elintézése érdekében időt és fáradságot nem kímélve mindent megtett; s eljárása eredményre is vezetett. 1880 évi szeptember 22-én létrejött a városnak a költséghez való hozzájárulása iránti megállapodás, egyezség, s ugyanakkor és ugyancsak Szvoboda Ferencz felszólalása és indokolása nyomán a tervezettől eltérőleg a miniszter kiküldöttje Kiseli Károly középítészeti felügyelő ur is elismerte a szt. jánosi gát téglaburkolattal való ellátásának szükségét, s annak nyomán Szvoboda Ferencz ur a szt. jánosi gátnak 1880 évi december hóban téglaburkolattal történt ellátását a minisztertől ugyszólván kierőszakolta, és éppen ez volt Csongrád szerencséje, mivel a szt. jánosi gát — téglaburkolat nélkül az 1881 évi árvíz ostromának nem lett volna képes ellenállni.

Ugyancsak 1880. évben, november 8-án vettett meg alapja annak, hogy Csongrád városának, egy a polgárok vagyoni biztonsága tekintetében oly fontos régi s addig sikertelenül szorgalmazott óhajta, a kir. járásbírósnak telekkönyvi hatósággal való felruházása már a következő évben teljesült.

Az árvapénztári követeléseknek még a rendezett tanács ideje alatt megkezdett biztosítása, dacára azon véghetetlenül kedvezőtlen körülményeknek, hogy igen sok esetben az adósoknak s kezeseinek gyermekei vagy éppen unokái ellen volt a követelés biztosítandó, a biztosítás az 1880-ik és következő években oly eredménnyel folytatott és végeztetett be, hogy 1880-ik évben már csak 8966 frt 66 kr. volt azon követelések összege, melyeket a megyei árvaszék kéllőkép biztosítottak nem talált, — holott mikor a rendezés megkezdett, akkor a 86.000 frt árvapénztári követelésből csak 8000 frt volt betáblázással biztosítva.

A csongrádi határbeli gróf Károlyi-féle regále jövedelmek és földbirtokok államadója után, még Csemegi Antal, mint polgármester által követelésbe tett községi adó ügye is rendeztetett az 1882. évben, és

pedig akként rendeztetett, hogy az uradalom az előző évekről követel adó tejében 5000 frtot fizetett le, azóta pedig a folyó községi adatokat rendesen fizeti.

Az 1881 évi XLII. t. c. megadta ugyan az ármentesítési társulatoknak s az ármentesített terület birtokosainak a jogot, hogy a töltés építésbe általuk befektetett tőkét, — s az éves vízvédelmi átlagot liquidálhassák. S társulatoknál, melyek nemcsak a töltésépítést, de a védekezést is a társulati pénztárból teljesítették, hol tehát a kiadások nyugtákkal voltak igazolhatók, könnyen ment a liquidáció. De a hol az egyes birtokosok, vagy a maguk cselédjeivel, vagy külön-külön felfogadott és kifizetett embeveivel hordatták be az épülő töltésbe a rájuk kivetett földmenyiséget, ahol tehát se az építés, se pedig a védekezés költségeiről számadás nem volt, mint pl. Csongrádon, — ott bizony a liquidáció sikerét s eredményét nagyon is kétséssé s bizonytalanná tette a hivatkozott t. c. végrehajtása tárgyában 15421/1881. sz. a. kibocsajtott pénzügyminiszteri rendelet.

Annak a férfinak tehát, a ki Csongrádon a liquidációt volt eszközöndő, — és az a férfi ismét csak Szvoboda Ferencz ügyvéd volt — hosszastanulmány után egy — ugyszólván — hadi tervet kellett készíteni, s a terv sikeres keresztülviteléhez megkívántató bizonyítékokat magának megszerezni és aztán a magas kincstárnak, az olyan esetekben, hol a számadások nem voltak, tulságosan és szigorú képviselői ezer és ezer kifogásaival szemben egy hosszú és keserű harcot kellett végig küzdeni. Es Szvoboda Ferencz ügyvéd ur ebbeli feladatát a fenforgott s fentebb csak részben említett nehézségek dacára oly emberül, s nem remélt sikerrel oldotta meg, hogy a csongrádi birtokosok javára 1884-ik évtől kezdendőleg, mint addig, míg az 1884 év elején életbe lépett új kataszter alapján adóznak, tehát emberi számítás szerint 45—50 évig évenként 17,908 frt 42 kr. lett megállapítva, s fizetetik vissza az adóhivatal által.

Az 1875-ik évben megkezdett, s azóta némi megszakítással folyton folyamatban volt új földadó munkálat is, csak 1883-ik évben nyert befejezést, hogy azonban a birtokosok érdekében, dacára a birtokosok közönyösségének s a kerületi kataszteri b

zottság által, a kerületi küldöttség jelentése alapján elrendelt reambulacionak (vizsgálatnak) mégis minden lehető megtörtént, azt az a tény is bizonyítja, hogy állami egyenes földadónk, nemcsak nem emelkedett, mint sok más helyen, hanem az előbbi 48,844 frt 67 krról 37,098 frt 64 krra szállott le. Mialtal évenként 11,746 frt, 40—50 év alatt pedig több, mint fél millió frt takarított meg a föld és szőlő birtokosok javára.

Említsük-e még? hogy az 1881-iki árviz elleni védekezés az emberi erőt csak nem meghaladó buzgalommal és erélyvel hajtotta végre, s hogy az árviz és belviz elleni védelem érdekében is minden lehető megtörtént, hogy az árviz elleni gátakat a községi párt uralma oly erős és oly jó állapotban találta, a milyenben soha sem voltak azelőtt.

Felhozzuk-e? hogy 1881—1886. év alatti időben a csongrádi iskola ügyet, a tanítók nagy részének csökönössége dacára, mind szellemi, mind anyagi tekintetben a virágzásnak addig nem ismert fokára emelte az előző iskolaszék s illetve annak elnöke Szvoboda Ferenc ügyvéd.

Mert míg 1881-ik év előtt a 2300—2400 tanköteles gyermekből csak 1200—1300 járt iskolába, addig 1881—86-ban már 22—2300 járt iskolába. Aztán azelőtt, a mindennapi iskolába járó gyermekek $\frac{2}{3}$ része 2—3 évig járt az első osztályba, hol egy-egy tanteemben 180—200 gyermek is összehusföldött, míg a felső osztályok néptelenek valának, úgy, hogy pl. a 3. és 4-ik leányosztályba összesen 35—40 növendék járt. Az 1881—1885. években ellenben a mindennapi iskolásoknak $\frac{1}{3}$ -át sem képezték az első osztálybeliek; s a 3. és 4-ik leányosztályba 170 növendék taníttatott. — S általában rendszerint minden évben kellőképp képesítve egy-egy osztályt végzett az iskolás gyermek.

Az 1881. előtt csak 32—3300 frt állami segélyt nyert az államtól Csongrád városa, Szvoboda Ferenc iskolaszéki elnöknek azonban az általa szerkesztett felterjesztések és szóbeli információk útján, az államsegélyt évről-évre nevelni s az 1885-ik tanévre már — az ipariskolai 300 frttal együtt — kilencezer hétszáz nyolcvan frtra emelni, s ezen felül iskolák építésére; tízezer forint államsegélyt kieszközölni sikerült.

A fentebb elmondottak, tények és pedig tagadhatatlan tények. S e tények s eredmények juttatták Csongrád városát azon helyzetbe, hogy nem csak rendszertelvi kiadásait fedezhette, hanem azon felül még a szükséges iskolákat is felépíttette, s tartozásait is mintegy százezer frttal apaszthatta, úgy hogy az 1887-ik év elején, mikor a községi párt, s az általa választott előljáróság a város kormányzását látvatta tudomásunk szerint már csak mintegy harmincezer frt tartozása volt a városnak. — Hogy pedig az állam kincstár terhére s fentebb kitüntetett eredmények kies-

közlése nem mehetett valami könnyen, azt mindenki tudni fogja, ki a kincstár ellen valaha követelést formált, aki pl. csak a tőle helytelenül behajtott, vagy utólag leírt 5—6 frt illeték visszafizetését követelte is.

A fentebbiek a községi párti urak nélkül jöttek létre, de hát a községi párt vezérférfiai és feje Réti Ferenc-kik a fentebb főrészeiben említett eredményeket rávaszul elhallgatták s Csongrád városa és népe 1886-ik évi állapotát türethetlenné hirdették, kik eget-földet ígértek a népnek, valjon mit teljesítettek ígéretökből, mi jót műveltek a város közönsége javára a lefolyt 3 év alatt? Miután ők hallgatnak elmondjuk mi.

A megyei képviselők után előbb a községi képviselőket, azután pedig az előljáróság tagjait választották meg, s mind ezen választásoknál, sőt még a kezelő személyzet választásainál a 13 próbás községi pártiság elengedhetetlen feltétel volt arra, hogy valaki csak jelöltként is szóba jöhessen. A képviselő testület előbb volt tagjainak, vagy más a köztügyek elintézésében jártassággal bíró polgárnak mellőzésére elengedő ok volt az, ha nem tartozott a községi párthoz s nem fogadott örök hűséget a községi pártnak s fejének.

Ennek a már magában is gyanus eljárásnak, hogy a köztügyekben jártas, különben kifogástalan emberek egy általán mellőztettek, mint nem sokára kisült, meg volt a maga oka-foka. — A községi párt feje Réti Ferenc ügyvéd ugyanis, mint a Lévai testvérek megbízottja évekként előbb pert indított a város ellen, ezen a megítelt kamatokkal együtt 5400 frtot meghaladó követelést Réti Ferenc ügyvéd időközben 900 frtért megvette? de azért a pert csak a Lévaiak neve alatt folytatta a Lévaik aztán írásbeli tiltakozást adtak be az ellen, hogy a város Réti Ferencnek fizesse ki a részükre megítelt összeget. A hűséges képviselő testület és előljáróság azonban a megítelt összeget a fentebbiek dacára is kifizettette.

Hasonló eljárásttanusított a képviselőtestület és előljáróság a következő esetekben is.

Réti Ferenc ügyvéd, a Justin László némeLy örökösei és Győri Rókusné nevében kérvényt adott be a városhoz, hogy ha a kérvényben kitüntetett követeléseket a város egy hó alatt ki nem fizeti, az esetben a várost beperli. Az előzőleg nem informált közgyűlés azonban kivált miután Réti Ferenc a tárgyalás folyamán kijelentette, hogy ő a várossal nem fog perelni, a követelések kétségesek lévén azok kifizetését megtagatta.

Réti Ferenc ügyvéd azonban a szóban forgó követelések behajtását, természetesen illő honorarium kikötése mellett, föl vállalta s a kereseteket elkészítvén, azokat Ivánkovics szegedi lakos ügyvéddel ellenjegyeztette, aztán az egyikben ő — mint Ivánkovics helyettese — testvérelével Réti Ernővel, mint a város megbízottjával egyezséget kötött, a másikban pedig meg nem jelenés miatt marasztaltatta el a várost. A községi hatóság pedig mindezekre rámondta az amment.

A város ekkénti boldogításában azonban az előljáróság tagjai sem maradhatván hátra, annak majd mindenik tagja kapari-

tott magának egy-egy kasszát, hogy annak bevételeit ellenőrzés és számadás nélkül kezelhesse. Ezt a manipulációt azonban a modern közigazgatásban nem eléggé jártas bíró és jegyző a főszolgabíró urnál feljelentette s az a megsértett közérdeknek — értesülésünk szerint — akként szolgáltatott elégtételt, hogy az illető — papiroson felüggesztett — jegyzőt tényleg is elmozdította hivatalos teendői végzésétől, az előljárósági tagok ellen a vizsgálatot beszüntette s ráadásul az addig a bírónál volt 1889. évi közmunka könyvet a közmunkákkal manipulált följelentett tanácsnoknak kiadatta. Ezen felül a közgyűlési többség és a községi párt fejének és társainak példányszerű ellenőrzése folytán oly zavarok álltak elő, melyek a felsőbb hatóság beavatkozását, s a pénztáros, adószedő felfüggesztését vonták maguk után.

Hát a most kizárólag Réti Ferenc s társai igazgatása és ellenőrzése alatt álló iskola ügyéről mit szólunk. Megemlítsük-e, hogy az most évenként négy ötezer frttal kerül többé a városnak, mint ezelőtt négy évvel. Hogy a tanítók egy jelentékeny része, azon odaadásnak és buzgalomnak, melyet a tanügynek kellene szentelnie, nagy részét a községi párt támogatására fordítja. Hogy ennek folytán s a szakszerű ellenőrzés hiánya miatt már is jelentékeny a visszaesés, mit egyebek közt az is bizonyít, hogy a felsőbb osztályokban fogytak, az első osztályokban pedig, az évenként nagy számmal történt visszamaradások miatt telette megszorodtak a gyermekek.

Felemlítsük-e? hogy a fentebb említett iskolai költség többlet értesülésünk szerint nagyobb részt onnan származik, hogy jölehet az iskolaszék még csak az államsegély felemelése iránt sem tette meg a szükséges lépéseket, egyes tanítóknak mégis nem kötelezett fizetéseket teljesített, sőt Eder János urnak a fizetését évenkénti 300 ftal emelte föl a nélkül, hogy azt, a nevezett tanító ur által felmutatni szokott iskolai eredmény, vagy bármilyen más Eder János kortes szolgálatain kívül indokolta volna.

Hiányos lenne a községi párt 3 éves uralmáról szóló vázlatunk, ha annak keretében még a két legfájdalmasabb esemény, a város határának az 1888. árviz általi elintéséről s következményeiről és a társulati alakulásról, habár csak röviden is meg nem emlékeznénk. Es mi nem tehetünk róla, de amint nem tagadjuk meg elismerésünket a községi párttól és annak fejétől, ha kimutattatik, hogy ezek a közjó előmozdítására is tett valamit; viszont kivált miután a vízvédelmi ügyek intézésében is kizárólagosságot követeltek a maguk részére a terhőkre vagyunk kénytelenek róni mindazon csapásokat, melyek az ő muladékosságuk, vagy járatlanságuk folytán érték a birtokosokat s illetve a közönséget.

Mert hogy az 1888-ik évi árviz, dacára annak: hogy az árviz védelmi gátak az előtt sohasem voltak olyan jó karban, mint az 1888-ik évi árvizkor, s hogy az árviz elleni védekezésre se járt olyan jó száraz és szélcsendes idő, mint az 1888. évi árviz alatt, és hogy az árviz elleni védelem ügyben

a felgyevi uradalom is megtett annyit, mint akár az 1879, akár az 1881-ik évi árvíz alatt; mégis előntötte az árvíz a határt, azt — és ezt nem mi mondjuk először — tisztán a vezetők mulasztása járatlansága okozta.

A határnak árvíz általi előntése okozta aztán, hogy magának a városnak megvédése százezer ftba került, s hogy a 70—75 ezer forintba kerülő körgátnak kiépítése a városra ráparancsoltatott.

A vezetőknek kell felrónunk azt is, hogy még ma sem tudjuk biztosan, hogy az 1888-ik évi árvíz elleni védekezés mibe került, mivel tudunk szerint még arról nincs számadás, és hogy arról sincs jelentés, hogy az árvíz társulatok javára begyűlt könyör adományok azoknak, s oly mértékben osztottak ki? kik arra leginkább jogosultak voltak.

Vége a miatt is a vezetőket, s különösen Réti Ferenc kell okulnunk, hogy a társulati alakulásból a csongrádi birtokosokra megbírhatalmú terhek hárultak, mivel a Budapesten tartott értekezleten álokoskodások útján kieszközölték, hogy a Csongrádon grf. Károlyi Sándor elnöklele alatt 1888. évi június 26-án tartott alakuló közgyűlésen nem az érdekelt birtokosok, hanem Réti Ferenc, mint közgyűlési kiküldött hallgattatott meg, és hogy Réti Ferenc akkor, dacára a Budapesten történt megállapodásnak, s dacára az 1884. évi XIV. t. c. 2 § ban foglalt intézkedésnek, az alakulás kimondását megelőzőleg elmulasztotta jegyző könyve vétetni, hogy a töltéseknek egyenlő biztonságot nyújtó méretekben való kiépítésére szükséges költségek mindenik érdekeltnek külön terhét fogja képezni.

Ha már most Csongrád városa 1880—1886-ik évi közléte fejleményeit, a községi párt uralma alatt történetekkel szembe állítjuk amaz egy megnyugtató, ez pedig egy kétségbeesztő képet tár elénk.

A községi párt 3 éves uralma szembe-ülnőbb eredményeinek vázolásánál a legnagyobb ovatossággal kerültünk minden tulszást, s ha mégis oly véghetetlenül szomorú e vázlat, hogy ez Csongrád városa történetének mindenha legszomorubb lapjait fogja képezni, az nem a mi hibánk. Annyi bizonyos, hogy e 3 év eseményei, melyek Csongrád városát oda juttatták, hogy 150 ezer ft kölcsön iránti kérelmével, egyik pénzintézetből a másikkhoz kénytelen vándorolni, mindig kétségtelen bizonyítékát fogják képezni annak, hogy a községi párt vezetéseiben, vagy a képesség, vagy a jó akarat hiányzott arra, hogy a közönség érdekeit előmozdítsák.

A fentebb vázolt tényekkel szemben tehát a Csongrádon f. hó 6-án megtörtént községi képviselő választás eredményét, kivált miután a főszoigabiró eljárása az ellenpárti szerveszkedés lehetőségét is kizárta, nem tekinthetjük Csongrád város közönsége józan és értelmes része által, a „Csongrád” heti lap 7-ik számában a „Tiszavidék” szerint — e községi párt ellen szórt állítólagos rágalmak? cáfolatának, hanem tekintjük annak ami: az álpróféták ámitásai által — melyek közt még az is szerepelt, hogy Csemegi Antal ur községi bíróságra törek-
tek, félre vezetett azon polgárok tényének,

kikre midőn ellennézetű emberről van szó, még az oly gyarló frázis is hat, hogy nem szabad a farkast a bárányok közé eresztetni.

Tekintjük a községi párt vezérei, s azon velők szövetkezett egyének hazafiatlan működése hatalmi támogatás mellett elért — eredményének, kiknek a vallott s fentebb vázolt kudarc után, ha csak egy szemernyi hazafiság is volna bennük önként kellend visszavonulniok vezetéstől, kik azonban az ellenkező alakulástól érdekeiket féltvén: a vezérszerep s hatalom megtartásáért semmiféle eszköztől sem riadtak vissza.

— **A vidre és gátér fokozatos elzárása** tárgyában a f. hó 10-én d. e. 10 órakor Csongrádvármegye alispánja elnöklele alatt tartott értekezlet lefolyásáról szóló tudósításunkat a következőkben közöljük:

Stammer Sándor alispán hivatkozással a Vidre s Csukás éri birtokosok által mult évi ápril hó 27-én megtartott értekezlet azon megállapodására, hogy az említett vizerek fokozatos elzárására vonatkozó műszaki tervek beszerzettessenek, a szegedi m. kir. folyammérnöki hivatal által készített összes műszaki terveket oly megjegyzéssel mutatja be az érdekeltségnek, miszerint azok alapján a fokozatos elzárás módzataira nézve a vízszinmagasság megállapodás létesíttessék. Mielőtt azonban a bemutatotttervekre vonatkozólag nyilatkozat tétetnék, szükségesnek tartja a csongrád-sövényházi ármentesítő s belvizszabályozó társulat kiküldöttjének véleményét ismerni az iránt, hogy a Vidre-ér, mely felgyevi végpontjánál nyílt medencébe folyt be s mely tekintve azon körülményt, hogy a jobb parton eddig ki nem épített gát miatt lefolyást csupán a csanyi mentesített területen találhatna, nem volna-e lehető tekintve a Tisza folyó ez időszertinti alacsony vízállását, esetleg a kiépített társulati töltésvonal átvágása által leereszthető s végre hogy az említett ármentesítő társulat által okvetlenül kiépítendő s a jelzett Vidre-ér vizeinek a Tisza folyóba eszközlendő leeresztésére szolgáló zsilip mikor lessz kiépíthető.

Fromm Miklós társulati főmérnök s igazgató kijelenti, hogy az említett Vidre ér felgyevi végpontjánál a Nagyméltóságú ministerium részéről egy ugynevezett vízszorító gát, mely a Vidreben összegyűlemllett belvizeknek a csanyi mentesített rét területbe eszközlendő keresztvezésének meggátolására leend hivatva, már engedélyezve van.

Ezután Reök Iván főmérnök kellő részletezéssel ismerteti a műszaki terveket s a fokozatos elzárásra vonatkozó műszaki leírást s azt mondja így első sorban az alsó párti birtokosok területén emelendő zárgátak lesznek létesítendőek.

Muraközi Sándor főmérnök Kecskemét törvényhatósága részéről kijelenti, hogy miután a Tisza vize még a kellő magasságot el nem érte a fokozatos elzárások nem eszközlhetők, hanem a Vidre és gát érben meggyűlemllett vizek a Tiszába eresztendők le. Különben is kijelenti, hogy Kecskemét város törvényhatósága ezen fokozatos elzárási kérdésben magát érdekeltnek nem tartja s ahhoz semmiképen nem járul.

Stammer Sándor alispán kijelenti, hogy a kérdéses műszaki tervek által nem végleges művelet kivételéről lehet szó, mert e tervek szemben a mult évben teljesített közmunka s közlek. ministerium által elintézett fellebezés folytán szükségesnek ismertettek fel s azok elkészítése iránt az említett magas ministerium által kiadott

rendeletben foglaltatik intézkedés a beállott sürgősség folytán különben sem állhatott módjában az említett tervezetet minden egyes község érdekeltségével közölhetni, újlag felkéri az értekezletet, miszerint eltekintve Kecskemét város kiküldöttje által a műszaki tervek közlése tekintetében támasztott kifogásoktól nyilatkozzék hajlandó-e a műszaki tervek részletes tárgyalásába bocsájtkozni s a felmerülendő költség viseléséhez hozzájárulni?

Dr. Zambó Géza Félegyháza város polgármestere: Kecskemét város kiküldöttje által tett kifogásait magáévá teszi azzal egészítvén ezt ki, hogy a tervek közszemlére tétessenek ki.

Póka Lajos szolgabiró a Kiskun alsó járás nevében szintén magáévá teszi a fenti kifogást, csak azt kéri konstatálni, hogy a Vidre ér a Tiszabai ömlésénél 1889. okt. havában a csongrád-sövényházi ármentesítő társulat kiépítése folytán elzárattott.

Mihalovits Jenő Félegyháza város mérnöke műszaki szempontból bírálva a terveket kifogásolja, hogy a vízszin magasság, mely mellett a tervbe vett elzárás folyamatba tétetnék a tervekbe megjöjölve nincs, konstatálni kéri ő is, hogy a belvizek összegyűlemlésének különös oka abban keresendő, hogy a csongrád-sövényházi ármentesítő társulat a Vidre ér torkolatánál a lefolyást elzárta s a szükséges zsilip létesítéséről ezideig nem gondoskodott.

Mihalovits Béla Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye részéről, valamint Ujtalu és Alpár község megbízottjai, nemkülönben Bagi János megbízottja s Dessevfy Ottó birtokos a Kecskemét város megbízottja által tett s Félegyháza város megbízottja által kiegészített kifogásokat magukévá teszik.

Fromm Miklós a csongrád-sövényházi ármentesítő társulat igazgató főmérnöke a bemutatott tervezetek kivételét kéri.

Hegyi Antal plébános azon kérelemnek ad kifejezést, hogy a bemutatott műszaki tervek alapján a fokozatos elzárások mielőbb eszközöltessenek, amennyiben a Vidre meder a beleömlött víztömeg befogadására már is képtelen s Csongrád város ősi termőföldjei rövid idő alatt elöntéssel fenyegetvők.

Szvoboda Ferencz ártéri birtokos előterjeszti, hogy az eddig felszólalt felsőbb birtokosok eltértek a tárgytól, mivel a fenforgó esetben egyedül és kizárólag csak egy a belviz fokozatos elzárására vonatkozó, a ministerium által is helybelyezett határozat végrehajtásáról lehet csak szó. Ez alapon tehát, tekintettel arra, hogy a Vidre érben felgyűlemllett belvizek a meder partjait meghágva már az ősi parti földeket kezdik elönteni, egy nagyobb esőzés pedig a határ egy jelentékeny részét teszi ki az előntés veszélyének, a törvény 48. § rendelkezéséhez képest a fokozatos elzárást sürgősen kéri foganatosíttatni annál is inkább, mivel a felsőbb birtokosok által mi sem hozatott fel okul, mi a fokozatos elzárást gátolná, mert a tervezet közszemlére való kitételét a törvény csak a hatósági engedélyezéshez kötött „vizrendezési” és „vizhasználási” tervekhez rendeli el. Szvoboda Ferencz birtokos ezen törvényen alapuló kérelméhez s kijelentéséhez a jelenlévő csongrádi érdekelt birtokosok egész terjedelmében hozzájárultak.

Végül Csemegi Antal mint a csongrádi érdekeltség megbízottja rekesztette be a vitát, ki a multból folyólag megtámadottnak érezte magát és kimutatni igyekezett, hogy a multban az elzárások akkor foganatosíttattak, midőn a Tisza vízszine a belvizszinével egy nivóban állott és rámutatott azon törvényellenes cselekmé-

nyekre, melyek okvetlenül szükségessé tették, — és teszik ma is — hogy a fokozatos elzárások sürgősen foganatosítandók, miután a felső birtokosok legnagyobb részben engedély nélkül készült mesterséges csatornákon zudítják vizeiket a csongrádi ármentesített területek birtokosaira. Elég élénken és meggyőzően apostrofálta beszédét, midőn azon példabeszéddel élt, hogy a felső birtokosok képviselőjei nem látják a fától az erdőt és azon szabadelvű kormány szabadelvű intézkedéseiben keresik a törvénysértést, melynek rendelkezése alapján, ezuttal is meglettek hallgatva egy olyan ügyben, mely egyszerűen csak végrehajtandó lett volna. Kérte végre az alispánt, miszerint mellőzve a célhoz nem vezető formalitásokat, az összes iratok kapcsán adja át a terveket és műszaki leírást a főszolgabírónak, hogy a fokozatos elzárás, illetőleg a vizek raktározása iránt haladéknélkül intézkedjék.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Tisza Vidék” 2-ik számában „egy kis felvilágítás” című közleményben szóba hozott a csongrádi képviselő választók névjegyzéke ellen benyújtott fellebbezésem ügye. Az igazság érdekében kötelességemnek tartom az említett közleményben halmorra összeeszedett valótlanosságok ellenében megjegyezni, hogy az említett turpisságot nem én követtem el, hanem az — ki házamnál engedélyem nélkül megjelent, és magam, és nem súlyos betegségét felhasználva egy olyan irástíratott velem alá, melynek tartalmát nem csak hogy nem ismerem, hanem még ma sem ismerem, és elkövettek a turpisságot azok, kik — az ily uton fölem kiesikart aláírásom megsemmisítését tárgyazó beadványomat elvetették.

Kelt Csongrádon, 1889. évi Marc. hó 12-én.

Tisztelője,
Szegi Pál.

Szegi Pál ur fentebb közölt megjegyzésére nekünk csak azon észrevételünk van, hogy a főszolgabíró ur nem járt el helyesen, midőn hivatalos tekintélyének feloldozásával kortes vezérévé engedte azon párt érdekének, melynek utált manipulációja Csongrád város anyagi és erkölcsi megtartására vezet. Az igazoló választmány pedig megrovandó cselekményt követett el, midőn Szegi Pál urnak utóbb kell beadványát elvetette, mert abban határozottan ki volt emelve, miszerint ő nem tudta azt, hogy mit iratott vele alá a főszolgabíró s azért bár mit iratott legyen vele — alá, azt semminek nyilvánítja. S meg volt abban emléve az is, hogy a esetleg ösmerősséi által kipuhított adatok, és neje felvilágosító szavai szerint fellebbezésének visszavonására vonatkoznék az aláírás, fellebbezését, mint saját elhatározásából benyújtottat föntartja.

H I R E K.

— A második vizit. Azt a bizonyos első vizitet már ismerjük mindnyájan. Hogy mi volt ennek célja azt is tudjuk. Nézetünket arról röviden a punk más helyén mondjuk el. E helyett a második vizitről emlékeztünk meg. Ez a második vizit történt vala pedig a múlt hetek legelső napján, a jelenleg folyó hónapnak 9-én, az ebéd utáni időben ugyanazon Szegi Pál polgármesterünk szerény lakóházánál. Célja pedig volt ezen vizit Né. II-nek az: hogy Szegi Pál uram ösmerje be hatósági kihűldötték előtt azon körülményt, miszerint azon emlékeztetés első vizit alkalmával azt a bizonyos nyilatkozatot ő sem nem influenzás állapotban sem nem kényszer behatása alatt írta alá, hanem azt az aláírást ő teljes egészséges influenza és náthától mentes állapotában, jól meggondolva a legeslegsabaddabb akaratával önként minden rábeszélés és szolgabíróifenyegetés nélkül tette meg. Sajnálattal kell azonban itt a nyilvánosság előtt kijelentünk, hogy az a II-ik ez az I-nél hatalmasabb vizit es egyszerű nem hozta meg a kívánt azt a nagyon óhajtott, azt az igen igen szükséges sikert. Sőt... sőt... magunk is resteljük megvallani, valami nagyon furcsa vége lett ennek a vizitnek. Pedig itt már Soós Pál ur a vármegye tiszti ügyésze is szerepel. A vármegye tiszti ügyésze és a járás főszolgabírója egy és ugyanszon időben együttesen egy egyszerű pógár házánál! Ez aztán a nagy valami! Respectáls az Szegi uram ezt a nagy valamit annyira, hogy elbűváltani álma

ban meg sem hagyta magát zavartatni. Hadd beszéljenek csak ő allhasson! És Szegi uram aludt. Az ügyész és főszolgabíró, a vármegye e két hatalmas oszlopa pedig megrendíthetetlenül állott. — De megrendültek ők csakhamar. Szegi uram leánya egy tűzről pattant hatalmas paraszt menyecske épen kapóra haza jött Még mindig a vizit No I. hatása alatt állott. Nyelvének felszabadult kerek megindult a keresetlen szavakban olyan ékes tulusokkal tisztelta meg a hatalmas vizitelőket, hogy azok az esetleg még bekövetkező nagyobb vezedsélem elől észszerűnek látták szégyenkezve elkullogni. Ott hint az utcsán, midőn ijedségükből felocsudtak a hatalmasok, csak annyit voltak képesek fuldokolva megtörtén hebegni: „Még ilyen nem történt velem életembe.” A tanulság ebből az: Hallgass a jó tanácsra és ne menj vizitbe.

— Csongrádvármegye közigazgatási bizottsága f. hó 24-én d. e. 9 órakor tartja meg rendes havi ülését.

— A csongrádi izr. ifjuság f. hó 8-án megtartott báljáról lapunk előző számában már megemlékeztünk. Ma örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy azok neveit nyilvánosságra hozzuk, kik — megjelenésükkel a bál fényét emelték sikerrel hivatották. Ott voltak: Leányok: Báró Sziduska, Engl Rózsa, Fekete Szerénke, Grünvald Gizella, Klein Sziduska, Klein Marín, Politzer Amália, Régnér Franciska, Rosenfeld Berta, Schwarcz Jolánka, Schwarcz Cecil, Schönfeld Janka, Steiner Laura, Weisz Irén, Veiner Ilona. Asszonyok: Bergl Manoné, Báró Farkasné, Fekete Sámuelné, Grünvald Ferencné, Hacker Mátyásné, Kellner Ferencné, Klein Anatiné, Klein Lajosné, Kohn Mórné, Régnér Jánosné, Rosenfeld Jakabné, Schwarcz Ignoné, Schönfeld Hermáné, Schlesinger Sándorné (Mindszent). Öv. Steinerné, Váradi Jakabné, Weisz Adolfné, Weisz Dávidné, Veiner Károlyné. Felülvezettek: Váradi Jakabné urnő 2 frt, Eszes Mátyás ur 2 frt, Szőke Pálné urnő 1 frt, Fisch Ernő ur 1 frt, Régnér Zsigmond ur 1 frt, Diamant Adolf ur 1 frt. A bál bevétel 73 frt. Kiadás 54 frt 77. kr. Maradt tiszta jövedelem 18 frt 23 kr.

— Ő felsége a királynál t. hó 12-én udvari ebéd volt, melyen megemléstésre méltónak tartjuk, hogy városunk kitűnő szülöttje Csemeghy Károly O. excellenciája valóságos belső titkos tanácsos, curiai tanácselöljáró ur is részt vett. Vele a király a kir. tábák szétosztásáról hosszasan beszélgetett.

— Halálhírek. Gunst Boldizsár ismert kávéos élte 51-ék évében f. hó 9-én meghalt. Temetése 10-én nagy részvét mellett ment végre. — Egy szerető méltó fiatal asszonyt ragadott ki a halál f. hó 8-án kedves övéi köréből. Hajduska Albert szül. Weisz Janka Weisz Bernát ur leánya, élte 28-ik boldog házassága 3-ik évében Földvár-on elhunyt. — Furgó A. Pál 70 éves korában f. hó 10-én elhunyt. Béke legyen poraik felett!

— Köszönet nyilvánítás. Miután miadszoknak, kik e f. hó 9-én szeretett kis leányom Farkas Rózsa temetése alkalmával a gyászszertartáson résztvettek, valamint fogataikat a gyászmenethez átengedni sziveskedtek, egyenként köszönetet mondani nincs alkalmunk, ez okon szives részvétükért fogadják e helyen őszinte szívvel eredő hálás köszönetük nyilvánítását. Csongrád, 1890. március hó 14. Farkas Béla és neje.

— Az 1886. évi XXII. t. c. 142 §. 7-ik bekezdése értelmében az 1889. évi árvéneztári számadások továbbá Dr. skovits Dezső volt pénztárnok által benyújtott 1880 évi Szentjáromi, 1877 és 1882 év északparti építési, 1888. ávi, 1888 évi kőrházi, 1888 házi, 1888/9 évi körgát és 1889 évi szegény pénztári számadások f. évi Március 9-től 23-ikig közszemlére vannak kitéve.

— Csongrád város és a szab. oszt. magyar államvasút részvénytársaság közt 1888. nov. létrejött szerződést, mely szerint Csongrád város a Csongrád-félegyházi helyi érdekű vasút számára kisajátított összesen 13 hold 1137 négyzetölhöz felterületet kártalanítás nélkül ajándékképp engedett át a kereskedelmi miniszter 1847/89 sz. határozatával jóváhagyta.

— Elmebetegét szállíttatót fel előljáróságunk f. hó 10-én a budapesti töbolydába Kovács Ágnes özv. Kajtar Pálné személyében.

— Lehet e tanár, vagy tanító lapszerkesztő? A közoktatási miniszter a tanárok és tanítók melléklapalkozása tárgyában a kerületi főigazgatókhoz a következőkben rendeltet bocsátotta ki: A tanügy érdekében szükségesnek tarom a Cimet további megfelelő eljárás céljából felvilágosítani, hogy a népiszkolai közoktatásról szóló 1868. évi XXXVIII. t. c. 141. §-ban a tanítók melléklapalkozására vonatkozó rendelkezését a legszigorubbán kívánom betartani. Külömben kiemelem, hogy a lapszerkesztést is olyan foglalkozásnak tekintem, amelyet ha nem is zár ki a tanítói állás, de a melyet a tanítók csak az iskolai felsőbbbbség előleges engedelmével vállalhatnak

el. Felbivom tehát a tanfelügyelőiséget, hogy a felügyeletére bízott iskolák tanítóit a legszigorubbán utasítsa, hogy a mindenféle lap szerkesztéséhez szükséges engedélyért esetről-esetre hozzám még olyan időben is folyamadjanak, mikor a szerkesztés elvállalására vonatkozólag még semminemű kötelezettséget nem vállaltak, mert ha esetleg az engedély megtagadását látván szükségesnek, azt az illető minden kötelezettsége dacára is megteendém. Szükségesnek tartom végül megjegyezni azt, hogy politikai lap szerkesztéséhez ezentul egyáltalában nem fogok engedélyt adni. — Budapesten, 1890. évi február hó 17-én. — Gróf Csáky s. k. Nem-e gondolt már akkor a miniszter arra, hogy mi van itt Csongrádon készülőben?!

— A szemfényvesztő szerelme. Még ez év elején — írják a B. H.-nak — valami bűvészársaság vetődött Hátszegre egy Schwarc Ljos nevezett, állítólag csongrádi származású fiatal ember vezetésével. A publikum érdeklődését nem igen költötte fel Schwarc, de aannál inkább felkötötte egy szomszédos özvegy kávésnőét. Nemsobára észre is vette ezt Schwarc, elárt szorgalmasan a kávémérésbe. A kávéporciók és a menyecske szerelmének nagysága rohamosan növekedett. Néhány hét múlva Schwarcnak „fontos ügyek elintézése végett” Budapestre kellett utaznia, de ezt megelőzőleg lángoló szerelmet vallott az özvegynek, olyannyira, hogy már a menyecske költségén mehetett Budapestre. Bucsuzóul megtartották az e jegyzést s a gavallér nagylelkűen egy arany órát vett jegyesének, az asszony kontjára. Jó idő telt el azután, a menyecske minden pillanatban készen tartott egy lángoló szívet és három szoba butort. Schwarc ur el is jött pár héttel ezelőtt érettlünk s a jegyesek virgán éltek napjaikat Hátszegre. A végleg visszavonult teljese a bűvészi pályától s kezdte a gazda szerepét játszani a kávémérésben; végre ő szedte be már a pénzt is. E hó 6-ára volt kilttve a lakadalom, észtültek a nagy dáridóra. A lakadalom előtt való napon azt mondja Schwarc ur a menyasszonynak, hogy neki beszélni kell még a rabbinussal „jóvő boldogságuk ügyében.” A fontos látogatásra elker e az asszony aranyóráját is, mert hát az emeli a haugulatot ilyen ünnepi látogatás alkalmán. Igen sokáig tanácskozott a véglegény a rabbinussal, olyan sokáig, hogy vissza se tért többé. A menyecske csak másnap tudta meg, hogy a véglegény elutazott az éjjeli vonattal, „ismeretlen tartózkodási helyre”, a hogy a köröző level kben mondan szokás. Nem hiába bűvész volt: elintézte saját magát is a menyasszony öléből karjai elől. Kérdés, hogy visszavezetheti-e oda az ország valamelyik rendőrsége.

— A részegség gyógyaszere. Az angol orvosok egyesületének egy tagja ajánlja, hogy a részegnél hányatóképeni ammonium carbonicumot adjanak és pedig 2 grammot egy pohár vízben. Több év előtt látta, hogy egy orvos, aki lerészegedett, fél bóbult állapotában ammonium carbonicumot vett be. A hatás meglpő volt. A hányás azonnal beállt s utá nem következett be e szokásos levertség. Ez idő óta többször s mindig nagy sikerrel alkalmazta a gyógyszert. A lerészegült egy pohár vízben 2 gramm. carnimot vétet be, mely ugy is szolgál, mint hányató, de egyszerűen élénkítő eg is hat. A gyomor kiritése után a gyomor izgató hatása meggátolja, hogy a rendszerint bekövetkezni szokott levertség mutatkozzék.

— A kőbányai sertéspiac szabaddá tétele. A kőbányai sertéspiacon s az ország nagy részében eddig nagyobb mérvben uralkodott száji- és körümfájás már csak r nékivüli enyhe lefolyással jelentkezik s majdnem teljesen megszűnt. Erre való tekintettel a földművelőügyi miniszter, a Kőbányára való sertésszállítás korlátozása végett, tavaly nov. hó 28-án kiadott rendeletét visszavonta. A szóban lévő rendelet értelmében november 28-ika óta csak kiltőva engedély mellett lehetett Kőbányára sertéseket szállítani. Az engedély kiesszközlésére most már szükség nem lesz, de a sertésszállítványok ezentul is szabályszerű marhalovélél látsandók el s a földrakodás alkalmával szakértő állatorvosi vizsgálat alá veendő. A fentebbiekről szóló miniszteri rendeletet közhírré tétel végett, ma kapta meg városunk előljárósága. A kőbányai sertéspiac fölzsabadításáról szóló hírt bizonyára nagy örömmel fogadják sertésbirtalóink, mert a szállítások korlátozása nagy kellemetlenséget, sőt kárt is okozott nekik.

— Legbiztosabb háziszert mérgezőek esetén. Ha hirtelen mérgezési eset fordulna elő, akkor haladéktalanul vegyük tejestel kávéskanálai közönséges konyhasót és fé annyi mustárt, a mely meleg, vagy hideg vízben feloldva s összekeverve a megmérgettnék beadatik, a ki erre egy-két perc múlva biztosan hányni fog. Ha ez megtörtén, s így a gyomor tartalmá ki van vevve, akkor a mérég hátralévő részecsk megsemmisítése végett adjunk be még az illetőnek egy-két tojás fehérét s rá egy csésze jó erős fekete kávé.